
Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Torek, 5. junij 2012

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**1. naloga**

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.1	<p>Obrambni mehanizem (Ajda): kompenzacija Kompenzacija pomeni, da poskušamo primanjkljaj (šibkost) na nekem področju nadomestiti tako, da se izkažemo na drugem področju.</p> <p>Obrambni mehanizem (smučarke): racionalizacija Racionalizacija pomeni iskanje takšnih razlogov za lastno neuspešnost ali pomanjkljivost, ki so videti sprejemljivejši; gre za navidezno opravičevanje svojih napak.</p>	
2. raven	2 poimenovanji z ustreznima opisoma	4
	2 poimenovanji, 1 ustrezen opis	3
1. raven	1 poimenovanje z ustreznim opisom	2
	2 poimenovanji	1
1.2	<p>Drugi obrambni mehanizmi, npr. projekcija, identifikacija, zanikanje (negacija), potlačitev (represija), premeščanje (premik), nadkompenzacija ...</p> <p>Primeri obrambnih mehanizmov v družini, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mladostnik kriči na mamo, da sovraži njene čustvene izbruhe (projekcija). – V družini je Marko oboževan otrok. Njegov mlajši brat se začne obnašati in oblačiti kakor Marko. Svoje interese povsem podredi Markovim (identifikacija). – Mož vara svojo ženo že več let. Čeprav jo kolegice svarijo, žena tega noče verjeti (zanikanje). – Oče, alkoholik, je sina velikokrat močno pretepel, ko se je zvečer vrnil pijan iz gostilne. Ko sin odraste, nikoli ne govori o tem. Ko ga otroci sprašujejo, kako sta se razumela z očetom v mladosti, pravi, da se tega ne spominja več dobro (potlačitev). 	
4. raven	<p>navedba še 2 obrambnih mehanizmov, vsak ponazorjen</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritev. Kandidat lahko navede in ponazori obrambne mehanizme iz dela 1.1, če teh v delu 1.1 ni navajal ali se je zmotil. Če kandidat ne ponazarja obrambnih mehanizmov v družini, je ocenjen na 3. ravni.</p>	3–4
3. raven	1 obrambni mehanizem naveden in ponazorjen	2
	navedena 2 obrambna mehanizma ali ponazoritev katerega koli obrambnega mehanizma brez poimenovanja	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.3	<p>Presoje in pojasnitve pozitivne vloge obrambnih mehanizmov (OM):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ohranjanje pozitivne samopodobe, samospoštovanja, <i>npr.</i> smučarke so iskale razlog za neuspeh v dejavnostih, nad katerimi nimajo nadzora (slabo počutje), in se tako izognile občutku krivde in kritiki javnosti (<i>npr.</i> zaradi slabe pripravljenosti na tekmo). – OM onemogočajo, da bi v zavest prodrle vsebine, ki jih nismo pripravljeni sprejeti, <i>npr.</i> trpinčen otrok potlači negativno izkušnjo iz otroštva, da se s tem ne obremenjuje in lažje živi. – Drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Presoje in pojasnitve negativne vloge OM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – OM nam onemogočajo videti pravi vzrok težav in jih zato težje odpravimo oz. se ne spopademo z njimi; <i>npr.</i> Ajda svoje ljubezensko razočaranje nadomesti s pretiranim delom, kar pa ne omogoči, da bi čustveno predelala svoje razočaranje oz. izgubo. – OM onemogočijo razvijanje realističnega odnosa do sveta in sebe, <i>npr.</i> žena, ki zanika, da jo mož vara, se slepi, da je njeno družinsko življenje urejeno. – Posledica OM so lahko medosebni konflikti, predsodki ..., <i>npr.</i> lastno nesposobnost pripišemo drugim ljudem in do njih oblikujemo predsodek, da so manjvredni. – Drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	2 pojasnjeni presoji za pozitivno vlogo OM in 2 pojasnjeni presoji za negativno vlogo OM	4
	2 pojasnjeni presoji za pozitivno vlogo OM in 1 pojasnjena presoja za negativno vlogo OM ali obratno	3
5. raven	2 pojasnjeni presoji ali 3 presoje (vključena pozitivna in negativna vloga)	2
	1 pojasnjena presoja ali 2 presoji	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.1	<p>Opredelitev (definicija): oblika učenja, pri kateri se naučimo novega vedenja le z opazovanjem modela; oblika učenja, pri kateri je dovolj, da opazujemo, kako se v nekem položaju obnašajo drugi, potem pa po naših zmožnostih že posnemamo.</p> <p>Ugotovitve raziskave:</p> <ul style="list-style-type: none"> – med otroki iz različnih skupin so se pojavile razlike v agresivnem vedenju; – ko so otrokom dali možnost, da se sami igrajo z lutko, so se otroci iz druge skupine pogosteje vedli fizično in besedno nasilno; – otroci iz skupin, ki niso opazovale agresivnega modela, so se do lutke Bobo redko vedli agresivno; – otroci so pogosteje posnemali vedenje modela istega spola; dečki so bolj posnemali fizično in besedno agresivnost moškega modela kakor deklice; – otroci iz druge skupine so posnemali agresivno vedenje modela, pogosteje pa so se tudi agresivno vedli na druge načine; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
2. raven	<p>opredelitev, opis 2 ugotovitev raziskave</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitve in opisa ugotovitev raziskave.</p>	3–4
1. raven	opredelitev in opis 1 ugotovitve raziskave ali opis 2 ugotovitev raziskave	2
	opredelitev ali opis 1 ugotovitve	1
2.2	<p>Dejavniki, ki vplivajo na posnemanje modelovega vedenja, z razlagami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posledice vedenja za model: pogosteje posnemamo vedenje, za katero je bil model nagrajen, <i>saj</i> predvidevamo, da bomo tudi sami nagrajeni, – privlačnost modela: večja verjetnost je, da bomo posnemali vedenje modela, ki je privlačen, <i>saj</i> se z njim lažje poistovetimo, – spoštovanje modela: bolj posnemamo nekoga, ki ga cenimo, <i>saj</i> je njegovo vedenje za nas pomembnejše ..., – učenčeve značilnosti: vedenje pogosteje posnemajo posamezniki, ki manj zaupajo vase ali v lastne zmožnosti, <i>ker</i> jih je bolj strah, da bi se vedli neustrezno ..., – opaznost vedenja modela: da bi neko vedenje posnemali, moramo biti pozorni nanj, <i>sicer</i> si ga ne zapomnimo in ga tudi posnemati ne moremo ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	navedeni 3 dejavniki, razložena 2	4
	navedeni 3 dejavniki, razložen 1 ali navedena 2 dejavnika, razložena 2	3
3. raven	navedena 2 dejavnika, razložen 1	2
	navedena 2 dejavnika ali naveden in razložen 1 dejavnik	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.3	<p>Pojasnitve pozitivnega vpliva staršev kot modelov za vedenje otrok, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrok se nauči zdravih prehranjevalnih navad; posnema starša, ki se zdravo prehranjujeta, – z opazovanjem staršev pri izvajanju različnih opravil (npr. pospravljanja stanovanja, dela na vrtu ...) se otrok nauči različnih spretnosti, – otrok, ki opazuje prosocialno vedenje staršev, bo tudi sam prej pomagal drugim, sodeloval z njimi ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Pojasnitve negativnega vpliva staršev kot modelov za vedenje otrok, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sin, ki opazuje pogosto očetovo nasilno vedenje, se bo tudi sam vedel bolj nasilno, – otroci od staršev prevzemajo nezdrav življenjski slog, npr. nezdrave prehranjevalne navade, premalo gibanja ..., – otrok se bo pri opazovanju staršev med reševanjem težav lahko naučil neustreznih in nekonstruktivnih načinov spoprijemanja z obremenitvami ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	2 pojasnitvi pozitivnega in 2 negativnega vpliva	4
	2 pojasnitvi pozitivnega in 1 negativnega vpliva ali obratno	3
5. raven	1 pojasnitev pozitivnega in 1 negativnega vpliva ali 2 pojasnitvi pozitivnega vpliva ali 2 pojasnitvi negativnega vpliva	2
	pojasnitev 1 vpliva OPOMBA: Če kandidat le obrača pojasnitve, je ocenjen na 5. ravni.	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Poimenovanje vzgojnih stilov: Markova družina: avtoritarni vzgojni stil Tinina družina: permisivni vzgojni stil</p> <p>Značilnosti avtoritarnega vzgojnega stila: Gre za izkazovanje moči močnejšega nad šibkejšim; komunikacija je enosmerna; starši postavljajo zahteve; otroci se podrejajo in jih izpolnijo ali pa se upirajo ...</p> <p>Značilnost permisivnega vzgojnega stila: Starši ne sporočajo jasno pravil; dopuščajo svobodno izražanje impulzov; ne nadzorujejo vedenja otrok; otroci so uporni, razvajeni; imajo nizko samozaupanje ...</p>	
2. raven	2 poimenovanji in po 2 značilnosti za vsak vzgojni stil	4
	2 poimenovanji in 3 značilnosti (iz obeh vzgojnih stilov)	3
1. raven	2 poimenovanji in po 1 značilnost vsakega vzgojnega stila ali 1 poimenovanje in 3 značilnosti (iz obeh vzgojnih stilov)	2
	1 poimenovanje z 1 značilnostjo ali 2 poimenovanji	1
3.2	<p>Opis (primer) drugih vzgojnih stilov s poimenovanjema, npr.:</p> <p>– avtoritativni (demokratični) vzgojni stil Sonja bi se rada pogovorila o večerni zabavi. Starša se z nekaterimi predlogi strinjata, z drugimi pa ne. O času prihoda domov se malo pogajajo, a ko se dogovorijo, sta starša zelo jasna in odločna. Razložita ji, zakaj bosta sama zagotovila prevoz, ki jo bo čakal ob točno določeni uri. Sonja je seznanjena s posledicami nespoštovanja dogovora. Ker je sama sodelovala pri dogovoru, se ga drži;</p> <p>– brezbrižni vzgojni stil Metka je dobila negativno oceno. Želela se je z nekom pogovoriti. Poklicala je očeta in mu nakazala, kaj se je zgodilo v šoli. Očeta ni zanimalo, rekel je, naj pokliče mamo. Mama je nekaj časa površno poslušala, potem pa se izgovorila na delo. Metka je bila razočarana in je odšla po tolažbo k prijateljici.</p> <p>OPOMBA: Če kandidat s primerom opiše in poimenuje kaotični vzgojni stil, to upoštevamo kot ustrezen odgovor.</p>	
4. raven	opisa in poimenovanji	3–4
	OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti odgovora. Kandidat lahko opiše in poimenuje vzgojne stile iz dela 3.1, če teh v delu 3.1 ni poimenoval.	
3. raven	opis in poimenovanje ali pomanjkljiva opisa in 1 poimenovanje	2
	pomanjkljiva opisa ali opis ali obe poimenovanji	1
	OPOMBA: Opis je pomanjkljiv, če manjka bodisi opis vedenja staršev bodisi otrok.	

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.3	<p>Potrebe, ki jih otroci zadovoljujejo v družini, in načini njihovega zadovoljevanja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – varnost: starši otrokom dajejo varno okolje, brez nasilja, trpljenja ..., – ljubezen in sprejetost: v družini se izkazuje brezpogojna ljubezen in sprejetost ne glede na pomanjkljivosti, ki jih ima vsak član ..., – bližina in intimnost: v družini se najbolje poznamo, kar omogoča več bližine in trdne odnose ..., – čustvena opora: družina pomaga otroku v stiski; prepozna težave; je občutljiva za nebesedno komunikacijo ..., – razvoj in uveljavljanje: otroka spodbuja k ustvarjalnosti; razvija radovednost; omogoča svobodno in kritično izražanje svojega mnenja; omogoča preizkušanje novosti ..., – samostojnost: starši omogočijo in spodbujajo razvoj samostojne, odgovorne in avtonomne osebnosti ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	2 presoji s pojasnitvama ali 3 presoje z 1 pojasnitvijo	3
5. raven	2 presoji z 1 pojasnitvijo ali 3 presoje	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	<p>Področji samopodobe iz besedila z opisi</p> <p>Socialna (medosebna) samopodoba: predstave in pojmovanja kakovosti naših odnosov z drugimi, priljubljenost med vrstniki, zmožnost sklepati prijateljstva ...</p> <p>Čustvena (emocionalna) samopodoba: prepričanja o izražanju in obvladovanju čustev, npr. o prevladujočem razpoloženju, (ne)sproščenosti, o tem, kako hitro in močno se vznemirimo ...</p> <p>OPOMBA: Ustrezen je opis 1 značilnosti vsakega področja samopodobe.</p>	
2. raven	poimenovanje in opis 2 področij samopodobe	4
	poimenovanje 2 in opis 1 področja samopodobe	3
1. raven	poimenovanje in opis 1 področja samopodobe	2
	poimenovanje in pomanjkljiv opis 1 področja samopodobe ali poimenovani 2 področji	1
OPOMBA: Opis je pomanjkljiv, če gre le za izpis besedila iz naloge.		
4.2	<p>Navedba drugih dveh področij samopodobe z opisom in primerom, npr. :</p> <p>Šolska (akademska, učna) samopodoba: pojmovanje in predstave o lastnih sposobnostih in učnih dosežkih na različnih področjih; doživljanje lastne učne (ne)uspešnosti; sposobnosti za učenje in zanimanje za šolske predmete ...</p> <p>Primer: »Mislim, da sem bistra, zanima me družboslovje in zadovoljna sem s svojimi ocenami pri družboslovnih predmetih.«</p> <p>Telesna samopodoba: predstave in pojmovanja o svojem zunanjem videzu in telesnih sposobnostih ter kondiciji ...</p> <p>Primer: »Sem prijetne zunanosti, malo višji in suh. Zelo uspešen sem pri športnih dejavnostih, ker imam dobro kondicijo.«</p> <p>OPOMBA: Upoštevata se področji samopodobe, ki nista bili omenjeni v delu 4.1. Primera se lahko nanašata tudi na negativno samopodobo.</p>	
4. raven	ustrezno poimenovanje, opis in primer za obe področji	4
	ustrezno poimenovanje in opis za 2 področji, 1 primer ali ustrezno poimenovanje in primer za 2 področji, 1 opis	3
OPOMBA: Če se primeri ne nanašajo na življenje mladostnika, je odgovor ocenjen na 3. ravni.		
3. raven	ustrezno poimenovanje, opis in primer za 1 področje	2
	ustrezno poimenovanje in opis ali ustrezno poimenovanje in primer	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.3	<p>Presoje in pojasnitve povezanosti posameznih področij samopodobe z uspešnostjo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pozitivna akademska samopodoba je povezana z večjo učno uspešnostjo, <i>ker</i> taka oseba verjame v svoje sposobnosti in znanje, bolj samozavestno odgovarja pri spraševanju in lažje izkaže svoje znanje kakor učenec, ki dvomi o svojih učnih zmožnostih ... – Pozitivna telesna samopodoba je povezana z boljšo kondicijo, zdravjem in vzdržljivostjo, <i>saj</i> je taka oseba bolj prepričana o svoji dobri kondicijski pripravljenosti, ne dvomi o svojih telesnih zmožnostih obvladovanja zahtevnejših obremenitev ... – Pozitivna čustvena samopodoba je povezana z večjo poklicno uspešnostjo, <i>ker</i> taka oseba optimistično gleda na nove naloge in sodelavce, je pogumnejša pri sprejemanju novih izkušenj in izzivov, se veseli uspehov ter je napake tako ne prizadenejo in potrejo ... – Pozitivna socialna samopodoba vpliva na boljše medosebne odnose v šoli in pri delu, <i>ker</i> taka oseba lažje razvija nova prijateljstva, ima boljše odnose s sodelavci ali sošolci in učitelji v šoli, lažje in hitreje zna zaprositi za pomoč in dodatne informacije ... – Drugi smiselni odgovori s pojasnitvami po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Upoštevamo tudi presoje in pojasnitve vpliva negativne samopodobe.</p>	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	2 presoji s pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji, 1 pojasnjena	2
	2 presoji ali 1 presoja s pojasnitvijo	1

IZPITNA POLA 2

A) Naloge izbirnega tipa

Naloga	Odgovor
1	A
2	B
3	D
4	B

Naloga	Odgovor
5	B
6	C
7	D
8	A

Naloga	Odgovor
9	C
10	D
11	A
12	B

Naloga	Odgovor
13	C
14	D

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji**1. naloga**

Raven	Navodila za točkovanje	Točke								
	<p>ZNANJE</p> <p>Faze psihoseksualnega razvoja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. oralna faza (1. leto) 2. analna faza (2.–3. leto) 3. falična faza (3.–5./6. leto) 4. latenca (6.–11. leto) 5. genitalna faza (po 11. letu; puberteta) 									
2. raven	navedene in časovno opredeljene vse faze	4								
	navedene 4 faze, časovno opredeljene 3 faze	3								
1. raven	navedene 4 faze ali navedene 3 faze, časovno opredeljena 1	2								
	navedene 3 faze	1								
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Opis značilnosti psihoseksualnih faz</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Faza</th> <th>Značilnosti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Oralna faza</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: usta – zadovoljitev libida: hranjenje, sesanje in grizenje – simbioza z materjo – tesna povezanost in medsebojna odvisnost ... </td> </tr> <tr> <td>Analna faza</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: anus – zadovoljitev libida: izločanje in nadzor izločanja – prve zahteve in prepovedi iz okolja; toaletni trening ... </td> </tr> <tr> <td>Falična faza</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: spolni organi – zadovoljitev libida: zanimanje za razliko med spoloma, rojevanje otrok in spolne organe; masturbacija – Ojdipov kompleks; otrok se močno naveže na starša drugega spola in tekmuje/je sovražno naravnano do istospolnega starša ... </td> </tr> </tbody> </table>	Faza	Značilnosti	Oralna faza	<ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: usta – zadovoljitev libida: hranjenje, sesanje in grizenje – simbioza z materjo – tesna povezanost in medsebojna odvisnost ... 	Analna faza	<ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: anus – zadovoljitev libida: izločanje in nadzor izločanja – prve zahteve in prepovedi iz okolja; toaletni trening ... 	Falična faza	<ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: spolni organi – zadovoljitev libida: zanimanje za razliko med spoloma, rojevanje otrok in spolne organe; masturbacija – Ojdipov kompleks; otrok se močno naveže na starša drugega spola in tekmuje/je sovražno naravnano do istospolnega starša ... 	
Faza	Značilnosti									
Oralna faza	<ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: usta – zadovoljitev libida: hranjenje, sesanje in grizenje – simbioza z materjo – tesna povezanost in medsebojna odvisnost ... 									
Analna faza	<ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: anus – zadovoljitev libida: izločanje in nadzor izločanja – prve zahteve in prepovedi iz okolja; toaletni trening ... 									
Falična faza	<ul style="list-style-type: none"> – erogena cona: spolni organi – zadovoljitev libida: zanimanje za razliko med spoloma, rojevanje otrok in spolne organe; masturbacija – Ojdipov kompleks; otrok se močno naveže na starša drugega spola in tekmuje/je sovražno naravnano do istospolnega starša ... 									
4. raven	<p>opis 2 značilnosti za vsako od 3 faz razvoja</p> <p>OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti odgovora.</p>	4–5								
3. raven	opis 1 značilnosti za vsako od 3 faz razvoja ali opis 2 značilnosti za vsako od 2 faz razvoja	3								
	opis 1 značilnosti za vsako od 2 faz razvoja ali opis 2 značilnosti 1 faze razvoja	2								
	opis 1 značilnosti 1 faze razvoja	1								

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja podobnosti med Freudovo in Eriksonovo teorijo razvoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obe teoriji sta psihoanalitični/psihodinamični; poudarjata dinamične procese (motivacija, konflikti); – obe teoriji sta stopenjski (razvoj poteka po kakovostno različnih stopnjah); – prvih pet stopenj časovno sovпада (npr. oralna faza časovno sovпада s psihosocialno krizo zaupanje – nezaupanje); – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Presoja razlik med Freudovo in Eriksonovo teorijo razvoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Freud poudarja psihoseksualne dejavnike razvoja (izvor in oblika zadovoljitve libida), Erikson pa pomen socialnih dejavnikov in razvoj identitete oziroma jaza; – Freud razlikuje 5 stopenj razvoja, Erikson pa 8 stopenj; – psihoseksualni razvoj se (po Freudu) zaključi v puberteti, Eriksonova teorija razvoja pa je ena redkih, ki obsega celotno življenjsko obdobje; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	5 presoj, vključene podobnosti in razlike	5
	4 presoje, vključene podobnosti in razlike	4
5. raven	3 presoje	3
	2 presoji	2
	1 presoja	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opredelitev: Vrednote so posplošeni cilji, ki jih cenimo, želimo in se zanje zavzemamo.</p> <p>Kategorije v hierarhiji vrednot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hedonske vrednote 2. potenčne vrednote 3. moralne vrednote (vrednote dolžnosti in odgovornosti) 4. vrednote izpolnjenosti in dovršitve posameznikove eksistence (izpolnitvene vrednote) 	
2. raven	opredelitev vrednot, poimenovane vse 4 kategorije vrednot	4
	opredelitev vrednot, poimenovane 3 kategorije vrednot ali pomanjkljiva opredelitev vrednot, poimenovane 4 kategorije OPOMBA: Za oceno 3 ali 4 točke mora kandidat navesti kategorije vrednot po vrsti, kakor si sledijo v hierarhiji.	3
1. raven	opredelitev vrednot, poimenovani 2 kategoriji vrednot ali poimenovane 3 kategorije vrednot	2
	opredelitev vrednot ali poimenovani 2 kategoriji vrednot	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primeri vedenja osebe za posamezne kategorije vrednot, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hedonske vrednote, <i>npr.</i>: Matej je študent in največ mu pomeni, da lahko zjutraj poležava, namesto da bi se udeležil predavanj, zvečer pa se druži s prijatelji, z njimi dolgo v noč igra karte, se zabava, popiva ... – potenčne vrednote, <i>npr.</i>: Jan je študent ekonomije in večkrat poudarja, da mu največ pomeni, da bi dobil službo, kjer bo dobro zaslužil, si kupil dober avto, postavil hišo, morda še vikend ... – moralne vrednote, <i>npr.</i>: Andreja v pogovoru s prijateljicami pove, da ji v življenju največ pomeni prostovoljno delo v domu za ostarele, ker ve, da so ji starejši ljudje hvaležni za vsako prijazno besedo in dejanje, ter se počuti odgovorno za njihovo počutje ... – izpolnitvene vrednote, <i>npr.</i>: Minka je študentka prava, v prostem času pa se rada udeležuje likovnih delavnic, kjer z vso predanostjo slika na platno, tako izraža svoj risarski talent in to jo notranje neizmerno bogati ... <p>OPOMBA: Primeri se lahko nanašajo na različne vrednote iz posameznih kategorij.</p>	
4. raven	s primeri ponazorjeno vedenje osebe za vse 4 kategorije OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti ponazoritev.	4–5
3. raven	s primeri ponazorjeno vedenje osebe za 3 kategorije	3
	s primeroma ponazorjeno vedenje osebe za 2 kategoriji ali splošen opis 3 kategorij	2
	s primerom ponazorjeno vedenje osebe za 1 kategorijo ali splošen opis 2 kategorij	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja dejavnikov, ki vplivajo na dajanje prednosti posameznim vrednotam, s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – starost: v različnih starostnih obdobjih se na prvih mestih pojavljajo nekatere kategorije vrednot, ki se ujemajo z zakonitostmi osebnostnega razvoja ..., – izkušnje: ko se človek srečuje z novimi izkušnjami in življenjskimi položaji, se lahko njegova vrednostna lestvica spremeni ..., – poklic: v delo, ki ga opravljamo, vlagamo svojo energijo, zato ga bolj ali visoko cenimo ..., – družina: otrok sprejema vrednote prek družine ..., – vrstniki: mladostnik prevzema vrednote od vrstnikov in jih preizkuša v vrstniškem okolju ..., – mediji: mediji učinkujejo na naša stališča, ki lahko vplivajo na spremembo vrednot ..., – širše družbene razmere: na vrednote vpliva tudi vera, gospodarska, družbena ureditev ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	presoja 3 dejavnikov s pojasnitvami	5
	presoja 3 dejavnikov, 2 pojasnjena	4
5. raven	presoja 2 dejavnikov, oba pojasnjena	3
	presoja 2 dejavnikov, 1 pojasnjen	2
	presoja 2 dejavnikov ali presoja in pojasnitev 1 dejavnika	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke																
	<p>ZNANJE</p> <p>Poimenovanje drugih dveh vrst spomina:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trenutni spomin (senzorni register, zaznavni zapis, senzorni spomin, ultrakratki spomin) – kratkotrajni spomin (delovni spomin) <p>Shranjevanje in obnavljanje informacij v spominu: Informacije prehajajo iz trenutnega v kratkotrajni spomin (pri tem se jih mnogo izgubi), nato prehajajo v dolgotrajni spomin. Shranjene informacije v dolgotrajnem spominu se vrnejo v kratkotrajni spomin in v tem spominu se obdelujejo oziroma uporabijo.</p>																	
2. raven	poimenovani obe vrsti spomina ter opisan proces shranjevanja in obnove informacij	4																
	poimenovani obe vrsti spomina in opisan proces v eno smer OPOMBA: Pri opisu procesa v eno smer mora kandidat omeniti vse 3 vrste spomina.	3																
1. raven	poimenovana 1 vrsta spomina in pomanjkljivo opisan proces v eno smer	2																
	poimenovani obe vrsti spomina ali pomanjkljivo opisan proces OPOMBA: Proces je pomanjkljivo opisan, če je izpuščena ena vrsta spomina.	1																
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primerjava treh vrst spomina glede na obseg:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Vrsta spomina</th> <th>Obseg</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>trenutni spomin</td> <td>(zelo) velik</td> </tr> <tr> <td>kratkotrajni spomin</td> <td>5–9 (7±2) pomenskih enot</td> </tr> <tr> <td>dolgotrajni spomin</td> <td>(skoraj) neomejen</td> </tr> </tbody> </table> <p>Primerjava treh vrst spomina glede na trajanje:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Vrsta spomina</th> <th>Trajanje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>trenutni spomin</td> <td>nekaj sekund (1–2, 3–4 sekunde)</td> </tr> <tr> <td>kratkotrajni spomin</td> <td>15–40 sekund (podaljšamo s ponavljanjem)</td> </tr> <tr> <td>dolgotrajni spomin</td> <td>vse življenje; neomejeno</td> </tr> </tbody> </table>	Vrsta spomina	Obseg	trenutni spomin	(zelo) velik	kratkotrajni spomin	5–9 (7±2) pomenskih enot	dolgotrajni spomin	(skoraj) neomejen	Vrsta spomina	Trajanje	trenutni spomin	nekaj sekund (1–2, 3–4 sekunde)	kratkotrajni spomin	15–40 sekund (podaljšamo s ponavljanjem)	dolgotrajni spomin	vse življenje; neomejeno	
Vrsta spomina	Obseg																	
trenutni spomin	(zelo) velik																	
kratkotrajni spomin	5–9 (7±2) pomenskih enot																	
dolgotrajni spomin	(skoraj) neomejen																	
Vrsta spomina	Trajanje																	
trenutni spomin	nekaj sekund (1–2, 3–4 sekunde)																	
kratkotrajni spomin	15–40 sekund (podaljšamo s ponavljanjem)																	
dolgotrajni spomin	vse življenje; neomejeno																	
4. raven	primerjava vseh 3 vrst spomina glede na obseg in trajanje	5																
	primerjava 2 (katerihkoli) vrst spomina glede na obseg in trajanje ali za vse 3 vrste spomina naveden obseg in trajanje	4																
3. raven	za 2 (katerikoli) vrsti spomina navedena obseg in trajanje	3																
	za 1 (katerokoli) vrsto spomina navedena obseg in trajanje ali za 2 (katerikoli) vrsti spomina naveden obseg <i>ali</i> trajanje	2																
	za 1 vrsto spomina naveden obseg <i>ali</i> trajanje	1																

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje načinov izboljšanja pomnjenja s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ponavljanje: <i>npr.</i> s ponavljanjem informacij se utrdijo spominske sledi ...; – ustrezna organizacija gradiva: <i>npr.</i> na ta način se povezujejo informacije s predhodnim znanjem, vsebine se umestijo v asociacijske mreže oz. v že obstoječe pojmovne mreže ...; – uporaba aktivnih metod učenja: <i>npr.</i> informacije si bolje zapomnimo, če smo pri učenju dejavni ...; – prilagojenost učenja svojemu učnemu stilu: <i>npr.</i> z ustreznim načinom sprejemanja in predelave informacij (npr. ustvarjanje vidnih predstav) dosežemo boljše pomnjenje ...; – uporaba mnemonike: <i>npr.</i> oblikujejo se močne asociacijske povezave (npr. uporaba rim pri učenju tujega jezika) ...; – pogosta uporaba informacij: <i>npr.</i> če informacije uporabljamo, se utrjujejo spominske sledi oz. živčne povezave ...; – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	5
	3 presoje, 2 pojasnjeni	4
5. raven	2 presoji s pojasnitvama	3
	2 presoji, 1 pojasnjena	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji brez pojasnitve	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Poimenovanje in opis teoretičnih panog psihologije:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Obča psihologija</i> ugotavlja splošne zakonitosti duševnega delovanja pri normalnih odraslih osebah. – <i>Razvojna psihologija</i> proučuje spremembe duševnih procesov, vedenja in osebnosti, ki so povezani z razvojem; ugotavlja značilnosti posameznih razvojnih obdobj. – <i>Socialna psihologija</i> raziskuje duševne pojave in vedenje posameznika v družbenih odnosih in situacijah ter vpliv socialnih dejavnikov na posameznika. – <i>Kognitivna psihologija</i> proučuje spoznavne oz. kognitivne procese, npr. zaznavanje, pozornost, učenje, pomnjenje in spomin, mišljenje, reševanje problemov. <p>Poimenovanje in opis uporabnih (praktičnih) panog psihologije:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Športna psihologija</i> uporablja spoznanja psihologije v športu, npr. za motiviranje športnikov; razvijanje samozaupanja; doseganje maksimalne zbranosti na tekmovanjih; pri ekipnih športih za učinkovito delovanje ekipe ... – <i>Klinična psihologija</i> uporablja psihološka spoznanja pri svetovanju in psihološki pomoči, pri spopadanju z blažjimi in hujšimi duševnimi težavami; stiskami in motnjami ter pri njihovem zdravljenju in odpravljanju ... – <i>Psihologija dela</i> uporablja psihološka spoznanja na delovnem področju. Ukvarja se z izbiro (selekcijo) delavcev na neko delovno mesto; z delovno motivacijo; medosebnimi odnosi na delovnem mestu; načini učinkovitega vodenja itd. – <i>Pedagoška psihologija</i> uporablja spoznanja psihologije pri vzgoji, izobraževanju in šolanju; ukvarja se z razvijanjem učinkovitih učnih strategij; odpravljanjem ali zmanjševanjem učnih težav; izboljševanjem razrednega ozračja in medosebnih odnosov; s poklicnim svetovanjem ipd. <p>OPOMBA: Zadostuje 1 opis za vsako panogo.</p>	
2. raven	poimenovani in opisani 2 teoretični in 2 uporabni panogi	4
	poimenovane in opisane 3 panoge (2 teoretični in 1 uporabna ali obratno)	3
1. raven	poimenovani in opisani 2 panogi (2 teoretični ali 2 uporabni ali 1 teoretična in 1 uporabna)	2
	poimenovani 2 panogi ali poimenovana 1 panoga in opisana 1 panoga	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev psiholoških teoretičnih in uporabnih panog s pomočjo učencu z učnimi težavami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>spoznanja razvojne psihologije:</i> pri svetovanju se upošteva razvojno obdobje; poznavanje značilnosti miselnih procesov, čustvovanja in motivacije glede na starost; razumevanje značilnosti procesov učenja in s tem povezanih težav ..., – <i>spoznanja socialne psihologije:</i> razumevanje možnosti vpliva socialnega okolja na učno uspešnost; poznavanje vzrokov in posledic konfliktnih situacij v oddelčni skupnosti; razumevanje ..., – <i>spoznanja kognitivne psihologije:</i> poznavanje zakonitosti učenja, mišljenja, pozornosti, pomnjenja in spomina; prepoznavanje prepričanj, sodb ..., – <i>spoznanja klinične psihologije:</i> razumevanje učnih težav kot posledic čustvenih težav/motenj v razvoju; razumevanje učnih težav kot posledic negativnih misli, samomorilnih misli ..., – <i>spoznanja pedagoške psihologije:</i> spoznanja o različnih načinih izboljšanja pouka; pomoč pri učenju učnih strategij; učenje načrtovanja učnih dejavnosti; pomoč pri izboljševanju medosebnih odnosov v oddelčni skupnosti ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	2 primera teoretičnih panog in 2 primera uporabnih panog s 4 poimenovanji	5
	2 primera teoretičnih panog in 2 primera uporabnih panog s 3 poimenovanji	4
3. raven	2 primera teoretičnih panog in 1 primer uporabne panoge (ali obratno) s poimenovanji	3
	2 primera teoretičnih (ali uporabnih) panog s poimenovanjema ali 1 primer teoretične in 1 primer uporabne panoge s poimenovanjema	2
	1 primer teoretične panoge s poimenovanjem ali 1 primer uporabne panoge s poimenovanjem	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja in pojasnitev povezave psihologije z drugimi znanostmi, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – s sociologijo, ker obe znanosti proučujeta posameznika v družbenem okolju ..., – s filozofijo, ker si postavljata vprašanja o etiki, morali, govoru, jeziku ..., – z antropologijo, ker proučujeta razvoj človeka in značilnosti bivanja v prostoru in času, – z ekonomijo, kadar proučujemo človeka kot potrošnika ali del potrošniške družbe; kot inovatorja ali dejavnega posameznika, ki prispeva h gospodarskemu razvoju ..., – z biologijo, ker so duševni pojavi povezani z biološkimi dejavniki, npr. živčnim sistemom, možgani ..., – s fiziko, ker so energetske procese pomembni za razumevanje nekaterih kognitivnih procesov, npr. zaznavanje, učenje, spomin ..., – s kemijo, ker potekajo nekateri kemijski procesi pri čustvovanju; doživljanju duševnih obremenitev; pri zdravljenju psihičnih bolezni z zdravili ..., – z matematiko, ker se pri obdelavi podatkov, urejanju podatkov in grafičnih prikazih uporablja neko znanje, npr. statistika ..., – s pedagogiko, ker obe znanosti proučujeta značilnosti vzgojnih, izobraževalnih in šolskih procesov ..., – drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	5
	3 presoje z 2 pojasnitvama	4
5. raven	2 presoji s pojasnitvama	3
	2 presoji z 1 pojasnitvijo	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1

OPOMBA: Za celoten esej lahko kandidat dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2012, str. 9.